

Ingelaste bestuursvergadering stichting Eén en Ander, 10 april 2008.

Aanwezig: Gert Jan Verhoog (voorzitter), Leendert de Lange (vice-voorzitter), Gerhard van Roon (penningmeester), Lars Kuipers (secretaris), Juriaan Simonis (lid/woordvoerder).

Afwezig met kennisgeving: Gilles Boeuf (lid 2), Eric Stolwijk (lid 3)

Opening

Nadat de vice-voorzitter – ‘de Dick Cheyney van de stichting Eén en Ander’ – als laatste is gearriveerd, opent de voorzitter de vergadering met het stemmig vers ‘Hoe vaart gij’ van Guido Gezelle. Hij draagt zijn voordracht op aan de zojuist uit den vreemde in Den Haag gearriveerde geliefde van het lid:

Hoe vaart, hoe vaart gij nu, mijn kind,
dien ‘k, vechtend in de vlagen,
weleens, en ‘t miek mij grootschgezind,
heb door end door gedragen:
hoe vaart gij nu?
Al dikwijls, als bij nacht het waait
en ‘t luchtruim door malkander draait,
en d'herteklop wil stille staan
van schrik, dan is ‘t op u
da’ ‘k peize: hoe vaart gij nu?
Het zij Noord- of Westerwaard,
het zij gij Zuid of Oost invaart,
het zij gij... zal ‘k, o zal ‘k, mijn kind,
nadien
u eenmaal wederzien,
spijs weér en wind?
o Band die herte aan herte bindt,
houdt sterk en breekt niet af
aleer we, in ‘t graf
eens neêrgegaan,
weêrom de blanke veder slaan
en stieren door de lucht,
weêropgestaan,
de blijde tocht
naar Hem,
die, winkend ons zoo lang misschien,
zijn winken heeft ontzeggen zien,
en zijn’ beminde stem! -
Hoe vaart gij nu, mijn kind,
hoe vaart gij nu?
o Zegt het mij, ‘k verlang, hoe vaart, hoe vaart gij nu?

Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

Poëzieprijs/discussie

De penningmeester schetst, een krappe week voor de uitreiking van de prijs, de stand van zaken. Een dag eerder hebben de voorzitter en hij een plezierig onderhoud gehad met professor Van de Donk, voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het

Regeringsbeleid, die zich bereid toont de uitreiking op te luisteren met een stichtelijk woord over overheid en dienstverlening. Daarbij zal hij aansluiting zoeken bij recent zijdens de WRR gemaakte opmerkingen over de 'vermarkting' van de samenleving, verwoord in het rapport 'uitdragen kernwaarden van de rechtsstaat', alsmede het laatste jaarverslag van de Nationale Ombudsman.

De penningmeester noemt het frappant dat de reeds jaren voorgenomen ode aan de loketbediende, in het licht van de eveneens volrijpe discussies over de anonimisering en technocratisering van de dienstverlening binnen de bestuursgelederen, nu zo op zijn plaats valt.

De adjunct-hoofdredacteur van de GPD, eveneens bij eerdergenoemd onderhoud aanwezig, heeft aangekondigd vanuit zijn organisatie het evenement te willen verslaan voor de aangesloten kranten: op de dag zelf met een voorverhaal en interview met Van de Donk, vervolgens met een verslag. De GPD wil de dagbladen ook aanmoedigen reacties te vragen in het land.

De uitreiking vindt plaats op station Den Haag CS, woensdag 16 april om 16.00 uur. De winnaar zal omstreeks 15.30 uur arriveren; ook de bestuursleden wordt verzocht er dan te zijn.

Nadat Van de Donk woensdagmiddag 16 april zijn rede heeft afgesloten, zal hij de Poëzieprijs overhandigen aan de winnaar, Martin Carrette uit Deinze (B). Deze zal het winnende poëem daarna voordragen.

Als laatste onderdeel van de manifestatie zal dan de vijfjarige Puk een volle bloemenruiker overhandigen aan een nader te bepalen loketbediende.

De Nederlandse Spoorwegen zullen door de stichting niet actief in kennis worden gesteld van wat er zich op 16 april in de hal van station Den Haag CS zal afspelen. Een aankondiging zal wel verschijnen op ANP Pers Support.

De penningmeester doet de suggestie voor de heer Van de Donk ter zake een zeepkistje mede te nemen. Het bestuur reageert met instemming. De penningmeester gaat op zoek naar een geschikt kistje.

Het lid verkneukelt zich al bij de gedachte dat drie potige surveillanten de betogende hoogleraar zouden afvoeren, zeggende: 'Moven, vader!'

Aan de vergadering is het nu zich uit te spreken over de vraag welk standpunt de stichting in het begeleidende persbericht wil innemen als het gaat om terzake te ondernemen acties door Hogere Machten. Als uiterste variant is een parlementaire enquête geopperd, maar het concept-persbericht spreekt nu van een oproep tot fundamenteel debat.

De voorzitter licht een en ander toe. Hij brengt nog maar eens voor het voetlicht dat alle in het bestuur gevoerde discussies over de anonimisering van de samenleving en de dienstverlening in het bijzonder raken aan een ongenoegen dat steeds meer manifest wordt. Hij refereert daarbij aan recente uitlatingen van professor Van de Donk, ombudsman Brenninkmeijer, vice-voorzitter van de Raad van State Tjeenk Willink en, recent, de nieuwe burgemeester van Den Haag, Van Aartsen, die behartenswaardige woorden sprak tijdens zijn installatie.

De voorzitter zegt dat het hem opportuun lijkt om aan het parlement te vragen deze handschoen op te pakken, en een fundamenteel debat te voeren. In het bijzonder lijkt hem ook nuttig nader onderzoek naar de drijfveren die de motieven van efficiency en

bedrijfsvoering steeds meer tot leidend principe in de (dienstverlening door) de overheid hebben gemaakt.

De voorzitter oppert de mogelijkheid om de eerstgenoemde Grote Drie (Van de Donk, Brenninkmeijer, Tjeenk Willink) te vragen een aantal onderzoeksvragen voor te bereiden, die als fundament kunnen dienen.

Allereerst geeft de voorzitter een discussienotitie met vijf stellingen in bespreking, dewelke door de penningmeester als voorbereiding op de gedachtenwisseling is geconcipieerd. Het doel van dit stuk is geen ander dan het faciliteren van de discussie zelve.

1) *Een burger is nooit een klant van de overheid*

Het lid wil deze stelling uitbreiden met 'evenmin is de overheid de kellner van de burger'.

Waar deze toevoeging het bestuur instemmende geluiden ontlokt, toont het lid een vlot geschetst organigram dat hij 'het burger king model' noemt. Na zijn uitleg terzake constateert de vergadering dat dit model, gescand en voorzien van toelichting door het lid, op de website kan worden gepubliceerd.

De vice-voorzitter wordt als schepen van een niet nader te noemen Hollandse Badplaats bijna dagelijks met het 'burger king'-model geconfronteerd, waarin individuele belangen van burgers schuren tegen of in botsing komen met collectieve belangen.

De voorzitter wijst in dit verband op een op de kruising van Spuistraat en Hofweg zichtbare reclame-uiting van een bereider van snel voedsel, meldende 'de enige goede burger is een gegrilde burger'.

De vergadering staat stil bij het door de penningmeester expliciet gemaakte onderscheid tussen overheid en bedrijfsleven. De monopoliepositie van de overheid is daarbij van evident belang, maar ook de notie dat de overheid de burger geen mag poot uitdraaien, zelfs als de burger zelf dat goed vindt, waar dit in het bedrijfsleven wel kan. De secretaris vraagt naar de focus die de stichting naar voren wil brengen bij de uitreiking van de prijs. Waar het discussiestuk van de penningmeester zich vooral richt op de dienstverlening door de overheid, is in eerdere discussies ook de steeds anoniemere verschijningsvorm van dienstverlening door het bedrijfsleven onderwerp van gesprek geweest.

De voorzitter wil graag ook het bedrijfsleven voor de loop houden. Hij schetst in dit verband zijn vergeefse pogingen om een rekening courant te openen bij één bepaald bankkantoor.

De vice-voorzitter heeft zo zijn bedenkingen. Als het doel is de volksvertegenwoordiging op te wekken tot fundamenteel debat, dan bestaat het risico dat het parlement bij een te brede formulering de pijlen wel heel makkelijk op een ander kan richten, bijvoorbeeld de energiebedrijven.

De voorzitter ziet dit punt, maar brengt de bestuursleden in herinnering dat de discussies binnen het bestuur zich tot nu toe zeker ook richtten op de menselijke maat van dienstverlening in meer algemene zin.

Het lid wijst er op dat er al heel veel debatten en enquêtes worden gehouden; hij vraagt zich af of de stichting iets toe te voegen heeft aan dat spervuur. Is er geen andere methode denkbaar om de volksvertegenwoordiging te inspireren tot bewustwording, vraagt hij zich af, bijvoorbeeld het lezen van een goed boek? Hij verwacht weinig van een parlementair debat; de overheid is mede schuldig aan de genoemde ontwikkelingen, en onmachtig er iets aan te doen. Hij wijst daarnaast op de voordelen die de techniek ontegenzeggelijk heeft gebracht. Het lid kan nu op tijdstippen waarop het hem gerieft van huis uit zaken doen met de overheid.

De vice-voorzitter schetst in ferme halen de contouren die hem voor de geest staan. Aan de ene kant 'de armoede van ons parlement, waar nu louter over onbenulligheden wordt gepraat', aan de andere kant de stichting die met de uitreiking van de Poëzieprijs en het stimuleren van debat beoogt 'een volksbeweging op gang te brengen' (hier verenigen enige bestuursleden verschrikt op) 'althans een gevoel op te wekken waar mensen iets mee kunnen doen. Als u het hier mee eens bent, geef dan ook eens een bos bloemen aan de loketbediende'.

2) De rechtsstaat wordt sterker door bij gelijk te hebben niet altijd gelijk te willen krijgen

De penningmeester verklaart de context van deze stelling nader: de burger moet worden beschermd tegen de willekeur van een absoluut overheidsapparaat.

De secretaris heeft bij deze stelling toegevoegd de opmerking: 'maatwerk boven regels, vrees het precedent niet'. Hij licht deze toe. In zijn ambtelijke jaren zag hij vaak hoe de overheid zich verschuilt achter regel en procedure om a priori nee te zeggen tegen alles dat afwijkt. Beleid wordt al te vaak gebruikt als excuus om niet mee te willen denken; een veilige wal waarachter de overheid zich verschuilt.

De voorzitter vertaalt de toevoeging van de secretaris als volgt: de overheid moet afgewogen en verstandig te werk gaan.

Het lid wijst op de connotatie van het begrip maatwerk in zijn eigen professionele omgeving: hoe mooi het ook mag klinken, maatwerk kan enerzijds juist ontaarden in meer regels en bureaucratie, anderzijds in meer ongetoetste beoordelingsruimte. Het lid is het eens met de stelling, maar verkeert in het ongewisse als het gaat om consequenties die eruit getrokken moeten worden.

De vice-voorzitter erkent dat het bij de overheid niet altijd wordt beloofd om na te denken: kies voor de veiligheid, het antwoord is nee.

De voorzitter werpt zijdelings een blik op de keukenklok en stelt voor de discussie te concentreren op stelling 5; de rest kan worden meegenomen in de eerstkomende algemene beschouwingen.

5) Het nemen van beslissingen die op economische informatie zijn gebaseerd zijn die de kwaliteit van de samenleving beïnvloeden zonder dat deze kwaliteiten in economische parameters zijn terug te vinden, is armzalig.

De penningmeester licht de stelling toe. Giet alles in modellen en je krijgt een som met een uitkomst tot achter de komma. Maar deze uitkomst wordt bepaald door de factoren die in de som zijn meegenomen. Als factoren als welzijn, milieu en mensenrechten

bijvoorbeeld niet zijn gekwantificeerd, kan men bezwaarlijk aan de economen verwijten dat de sommen uitkomsten opleveren waarin de samenleving zich niet herkent.

De vice-voorzitter vindt wederom bevestiging voor deze toelichting in zijn dagelijkse praktijk. De maatschappelijke kosten-batenanalyse van de Rijn-Gouwelijn bijvoorbeeld is gebaseerd op rekensommen waarin wordt bekeken wat iemand in het openbaar vervoer eigenlijk kost; reizigers die een recreatief doel hebben staan hierbij voor een ander bedrag in de boeken dan zij die voor hun werk heen en weer reizen. 'Absurd', zo verzucht de vice-voorzitter, daarmee erkennend dat de studies die worden gebruikt om nut en noodzaak van dergelijke projecten aan te geven stoelen op een model waarin de werkelijkheid niet meer terug te herkennen valt. Hij bezigt de uitdrukking 'feiten zijn rechts', daarmee willende zeggen dat feiten iets absoluuts hebben, en dat daarin hun aantrekkingskracht schuilt.

De penningmeester zegt niets te hebben tegen efficiency, zolang niet wordt gepretendeerd dat deze de enige werkelijkheid is.

Het lid is het met de stelling hartgrondig eens, maar twijfelt aan de onderbouwing.

De voorzitter haalt zijn collega van de WRR nog maar eens aan, die in een recent interview de situatie schetste van de kantonrechter die geen tijd meer heeft om zijn justitiabele opvoedend toe te spreken, louter omdat hij een prestatietaakstelling van zoveel zaken per jaar opgelegd heeft gekregen.

Het lid ziet een trend waarbij de professional meer en meer aan banden – lees: richtlijnen – wordt gelegd. In extremo is zijn toekomst die van de robot.

De voorzitter, wederom na een blik op de tijd, voert de discussie terug naar de formulering van het persbericht rond de uitreiking van de Poëzieprijs.

Het lid herhaalt zijn opmerking van eerder: waar er op dit moment geen gebrek is aan meningen, is het de vraag of de stichting aan dat circus moet meedoen en moet aandringen op parlementair debat. Hij wijst er bovendien op dat het persbericht als geheel een ongemeen negatieve indruk maakt.

De voorzitter vindt dat, om de aandacht te trekken, er in het persbericht toch iets van een aanklacht moet doorklinken.

Het lid, uitgenodigd nog even voort te borduren op zijn punt, merkt op dat de samenleving op dit moment nogal gefixeerd lijkt op meningsuiting in plaats van op meningsvorming. Nog meer meningen, waar leidt het toe. De burger lijkt in het post-Fortuyntijdperk de deskundige te hebben vervangen. Maar kijk nou eens goed naar die burger: het is de burger die een probleem is of die een probleem heeft.

De voorzitter zegt dat tot nu toe enkel fragmentarisch is onderzocht welke processen en afwegingen hebben geleid tot de verzakelijking in het overheidsapparaat en het doorvoeren ervan in de dienstverlening. Zou het parlement dat niet moeten willen onderzoeken? En hij herhaalt dat, om zo ver te komen, een dringend appel en enige publiciteit geen kwaad kunnen.

De vice-voorzitter vraagt of een parlementslid, dat toch graag wil scoren, iets kan met dit onderwerp. De voorzitter voegt daaraan toe dat het ook oppassen is dat de stichting met haar oproep in het kielzog van de Tomatenpartij terecht komt. In een zichzelf versterkende verbale pas de deux riposteert de vice-voorzitter dat de stichting zichzelf ook niet moet degraderen tot oude mannetjes op de leugenbank.

Het lid stelt de vraag of de stichting de politiek wel kan dwingen hier iets van te vinden.

De vice-voorzitter neigt ook in deze richting; de vraag is of dit onderwerp voer is voor kamervragen of voor iets fundamenteleers. Als er al kamerleden kunnen worden aangesproken, dan toch zij die niet als eendagsvliegen door het leven willen gaan. De secretaris, tot dan toe verzonken in zijn aantekeningen, laat ook weer eens van zich horen. Zijn eerste reactie, geconfronteerd met de oproep van de stichting aan het parlement, was dat dit toch iets grotesks had. Hij voelt meer voor een natuurlijk proces, waarbij de stichting probeert te bevorderen dat Van de Donk, Brenninkmeijer en Tjeenk Willink de koppen eens bijeen steken om hun gezamenlijke zorgen en denkkraft te bundelen en aldus een beweging richting politiek op gang te brengen. De penningmeester herkent zich hierin. De stichting moet zichzelf niet overschreeuwen. Als Van de Donk de gezichtspunten van de stichting adopteert, zal het effect groter en geloofwaardiger zijn; uiteindelijk kan er dan toch een oproep uitrollen dat het parlement de sleutel tot een oplossing moet aanleveren. De voorzitter concludeert. De zin over de 'oproep aan het parlement' zal uit het persbericht worden geschrapt. Nu Van de Donk en de stichting elkaar hebben gevonden, zullen de zaken hun natuurlijke gang gaan.

De voorzitter besluit met enige praktische zaken rond de uitreiking. De afspraak is gemaakt dat lid 2, in het verlengde van zijn professie, de woordvoering rond de prijs zal verzorgen voor zover deze het winnende gedicht en de jurering betreft. Voor overige vragen zullen de meer in de voorlichting gemazelden de last dragen.

De secretaris zal zorg dragen voor verslaglegging en een filmpje op de website van de stichting.

De penningmeester buigt zich over een object dat als zeepkist, dragende een man van groot gewicht, kan dienen.

De winnaar van de prijs is gevraagd om voor 16 april een suggestie te doen omtrent de wijze waarop hij zijn prijs materieel gestalte wil geven: een reisbestemming dus. De voorzitter stelt voor om de penningmeester, indien zulks niet voor de uitreiking gebeurt, te machtigen het bedrag af te maken op een ronde 1000 euro.

Tijdens de uitreiking zullen bestuursleden de 'Verfrissend Behoudend'-sticker uitdelen.

Cahier

De penningmeester meldt dat het eerste cahier van de stichting klaar ligt om te worden gedrukt. Het wordt een uitgave van 44 pagina's.

Met Carsten Thomsen zullen nadere afspraken worden gemaakt over het gebruik van het beeldmerk van de dodo door de stichting. Penningmeester en secretaris zullen in overleg bezien of een permanente regeling mogelijk is.

Curatorium/secretariaat Gonsalvesprijs

Onder meer personele wisselingen en een sterfgeval hebben aanleiding gegeven voor wijzigingen in het curatorium van de Gonsalvesprijs.

Het curatorium bestaat nu uit:

Wim Deetman, Raad van State, voorzitter
Herman Bolhaar, procureur-generaal
H. Buss, Kluwer (?)
Erik van den Emster, Raad voor de Rechtspraak
Arthur Docters van Leeuwen
Laetitia Griffith, Tweede Kamerlid
Sadik Harchaoui, Forum
Niek Hoek, voorzitter raad van bestuur Delta Lloyd
Pieter Kalbfleisch, voorzitter NMA
Pim Molenaar, Raad voor de strafrechtstoepassing en jeugsbescherming
Rimmer Mulder, hoofdredacteur Leeuwarder Courant
Jan Schinkelshoek, Tweede Kamerlid
Just Stam, ministerie van Justitie
Sjaak van der Tak, voorzitter van de VNG-commissie bestuur en veiligheid en
burgemeester van Westland
Jouke de Vries, wetenschappelijk directeur Campus Den Haag
Bernard Welten, korpschef Politie Amsterdam Amstelland

De voorzitter is voorsnog secretaris ad interim van het curatorium.

Stichtingskas

In een betoog met een geraffineerde spanningsopbouw schetst de penningmeester de actuele toestand van de schatkist. Traag betalingsgedrag van de sponsors van de Gonsalvesprijs noopt hem hiertoe, op een moment dat de rekeningen binnenstromen. Met opluchting reageert het bestuur dan ook op de mededeling dat Kluwer inmiddels de toegezegde bijdrage heeft overgemaakt, terwijl het ministerie van Justitie zeker ook de gedane toezegging gestand zal doen.

Bestemming algemene beschouwingen 2008

Eerder heeft de vergadering zich uitgesproken over het houden van de algemene beschouwingen in Duitsland.

Nu de agenda's van de bestuursleden dit jaar extra nauw luisteren, lijkt dit een moeilijk te concretiseren beslissing.

De suggestie van de vice-voorzitter om te denken aan het eiland Texel, wordt door de vergadering met algemene instemming begroet. De vice-voorzitter zal rieursrten of er voor 21 personen een geschikte verblijfsaccommodatie te vinden valt.

De bestuursleden wordt verzocht bij de voorzitter aan te geven op welke weekeinden in september en oktober zij zich niet kunnen vrijmaken voor de algemene beschouwingen.

Datum volgende vergadering

Deze wordt vastgesteld op 10 juli, aanvang 18.30 uur, ten huize van het lid.

Rondvraag

De secretaris zal de statuten raadplegen voor wat betreft de vastgestelde termijnen voor bestuursbenoemingen.

Sluiting

De penningmeester sluit de vergadering met het voordragen met het winnende gedicht van de Poëzieprijs 2008, 'Conciërge, aan loket', van Martin Carrette:

Conciërge, aan loket

nog voor de deur kondigt zijn shag zich aan,
een geur van grijs, als een ongeschoren
herfstdag, als van uren op de lippen,
op het grauwe grove ruitjeshemd

kijkt van zijn kruiswoordraadsel op
door dikke vetgevlakte glazen, die hij voor
waterogen schuift, glimlacht naar het hem
voorgelegde formulier en neemt het aan

zijn handen gaan onhoudbaar beven, heftig
schudt hij nee, het leven heeft hem in zijn wrede
greep, hij neemt de hoorn, wil bellen

in zijn stem weerklinkt de keelklank
van een verweerde stad – hoe woordeloos
grijs ik vlucht. de dag maar bevend doorkom.

